

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Tinbergen J. Reshaping the International Order: A Report to the Club of Rome. N. Y., 1976.
2. Андрианов В. Д. Россия в мировой экономике. М.: Владос. 1999. – С. 79, 85-86.
3. World Investments Report. Survey. – N.Y.: UNCTAD. – 2013.
4. Laslo E. Goals for Mankim: A Report to the Club of Rome. Hutchinson, 1977. – 433 p.
5. Guernier M. Tiers monde: quarts du Mond. Paris, 1980. P. 36-37.
6. МЭМО. 1992. – № 5. – С: 34-37; БИКИ. – 1982. – Приложение № 11. – С. 52.
7. UNCTAD Handbook of statistics. UN.: Geneva. – 2002. – Doc TD. STAT 27. – 439 p.
8. UNCTAD Handbook of statistics. UN.: Geneva. – 2011. – 512 p.
9. UNCTAD Handbook of statistics. UN.: Geneva. – 2012. – 522 p.
10. Clark D.P., Stanley D.L. Determinants of Intra-Industry Trade Between Developing Countries and the United States. – Journal of Economic Development. – 1999. – December. – Volume 24. – Number 2. – PP. 79-95. Режим доступу <http://www.jed.or.kr/full-text/24-2/clark.PDF>.
11. Balassa B. Intra-Industry Specialization in a Multi-Industry Framework. – Economic Journal. – 1987. – No 97. – PP. 923-939.
12. International Financial Statistics. Yearbook. IMF.: Washington. – 2000. – 1068 p.
13. International Financial Statistics. Yearbook. IMF.: Washington. – 2000. – 778 p.
14. The IMF aid the Latin American Debt Crisis. IMF, Wash., 1994. – P. 16-17.
15. Латинская Америка. – 1998. – № 6. – С. 16.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК СТУПІНЬ РОЗВИТКУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Путятін Е.І., здобувач Маріупольського державного університету (Україна)

Путятін Е.І. Глобалізація економіки як ступінь розвитку інтернаціоналізації економічної діяльності

Розглянуто теоретико-методологічні основи дослідження інтеграційного розвитку на глобальному та регіональному рівнях. Визначено сутність міжнародного інтеграційного процесу, його мікро- і макрокомпоненти. Виділено ознаки та характеристики міжнародної інтеграції.

З огляду на сутність інтеграційного процесу й особливості його розвитку в сучасних умовах охарактеризовано стадії (етапи) інтернаціоналізації, визначено її кінцевий результат, яким є глобальна інтеграція. Визначено, що у результаті розвитку процесів глобалізації суттєво збільшуються обсяги зовнішньої торгівлі, науково-технічного обміну, потоки міграції капіталу та робочої сили, формування загальнопланетарної системи комунікацій.

Доведено, що економічна інтеграція виступає об'єктивним процесом інтернаціоналізації національних систем окремих країн, що протікає на основі близькості рівнів економічного розвитку і географічної наближеності, країн що інтегруються, та які мають спільні економічні, політичні, екологічні та інші проблеми, що вирішуються у межах інтеграційного угруповання на основі міжнародного поділу праці та захисту економічних інтересів самостійних господарюючих суб'єктів.

Ключові слова: інтеграція, регіональна інтеграція, глобалізація

Путятін Э.И. Глобализация экономики как ступень развития интернационализации экономической деятельности

Рассмотрены теоретико - методологические основы исследования интеграционного развития на глобальном и региональном уровнях. Определена сущность международного интеграционного процесса, его микро - и макрокомпоненты. Выделены признаки и характеристики международной интеграции.

Учитывая сущность интеграционного процесса и особенности его развития в современных условиях охарактеризованы стадии (этапы) интернационализации, определены ее конечный результат – глобальная интеграция. Определено, что в результате развития процессов глобализации существенно увеличиваются объемы внешней торговли, научно -технического обмена, потоки миграции капитала и рабочей силы, формирование общепланетарной системы коммуникаций.

Доказано, что экономическая интеграция выступает объективным процессом интернационализации национальных систем отдельных стран, протекающим на основе близости уровней экономического развития и географической близости интегрирующихся стран, которые имеют общие экономические, политические, экологические и другие проблемы, которые разрешаются в рамках интеграционного объединения на основе международного разделения труда и защиты экономических интересов самостоятельных хозяйствующих субъектов.

Ключевые слова: интеграция, региональная интеграция, глобализация

Putyatin E. Globalization of the economy as a stage of the economic activity internationalization development

The article examines scientific and methodological bases of research on integration development at global and regional levels. It defines the international integration process with its micro and macro components; determines the characteristic features of international integration.

Considering the nature of integration process and the peculiarities of its development in modern circumstances, the author describes the stages of internationalization and determines its final result as global integration. The research claims that development of globalization processes result in considerable increase in the volumes of external trade, scientific and technical exchange, capital and labor force migration, formation of the planetary communications system.

Economic integration is proved to be an objective process of internationalizing the national systems of certain states. This process is being implemented based on similarity in levels of economic development and geographic proximity of the integrating countries which have common economic, political, environmental and other problems that can be solved within an integrated union based on international division of labor and protection of economic interests of independent businesses.

Key words: integration, regional integration, globalization.

Важливою особливістю сучасності є зростання взаємозалежності економік різних країн, розвиток інтеграційних процесів, інтенсивний перехід значної кількості країн від замкнутих національних господарств до економіки відкритого типу. Міжнародна економічна інтеграція – об'єктивний, усвідомлений і направлений процес зближення, зрощення і взаємодії національних господарських систем, що містить потенціал саморегулювання і саморозвитку, в основу якого покладено економічний інтерес самостійних господарюючих суб'єктів і міжнародний поділ праці.

Дослідженню особливостей розвитку процесу глобалізації, формування глобального світу присвячено значне місце в економічних дослідженнях як вітчизняних (О. Білорус, А. Гальчинський, В. Гесь, Н. Гражевська, Д. Лук'яненко, Ю. Павленко, В. Пантін, Ю. Пахомов, А. Поручник, Є. Савельєв, А. Філіпенко), так і іноземних (Б. Балі, З. Бауман, У. Бек, І. Валлерстайн, Е. Гідденс, Дж. Гелбрейт, П. Дікен, В. Загашвілі, В. Іноземцев, М. Кастельс, Е. Кочетов, Т. Левітт, К. Омас, Р. Робертсон, Л. Склер, Дж. Сорос, Дж. Стигліц, П. Тейлор, Е. Тоффлер, Ф. Фукуяма, С. Хантінгтон). Оскільки процеси глобалізації не тільки посилюються в сучасній світовій практиці, а й набувають якісно нових ознак потребує подальшого дослідження визначення теоретико-методологічних засад розвитку глобальної інтеграції як особливого ступеню розвитку інтернаціоналізації економічної діяльності.

Міжнародна інтеграція характеризується суттєвими ознаками, які в сукупності відрізняють її від інших форм економічної взаємодії країн, а саме: взаємопроникненням і переплетенням національних виробничих процесів; широким розвитком міжнародної спеціалізації і

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

кооперації у виробництві, науки та техніці на основі найбільш прогресивних і глибоких їх форм; глибокими структурними змінами в економіці країн-учасниць; необхідністю в цілеспрямованому регулюванні інтеграційного процесу, розробці скоординованої економічної стратегії і політики; регіональністю просторових масштабів інтеграції. Як результат, досягається більш висока ефективність економічної співпраці між країнами саме в умовах реалізації регіональної економічної інтеграції, оскільки через усунення бар'єрів і обмежень в торговельно-економічній сфері, впровадження стандартизації і уніфікації у виробничо-комерційній сфері збільшуються товаро- і ресурсопотоки, активізується підприємництво, що, в свою чергу, сприяє подальшому розвитку конкурентного механізму, розширенню ринку, отриманню додаткових переваг від економії на масштабах [3, с.31].

Узагальнюючи вищезазначене, економічну інтеграцію можна визначити як об'єктивний, усвідомлений процес інтернаціоналізації національних систем окремих країн, що протікає на основі близькості рівнів економічного розвитку і географічної наближеності, країн що інтегруються, та які мають спільні економічні, політичні, екологічні та інші проблеми, що вирішуються у межах інтеграційного угруповання на основі міжнародного поділу праці та захисту економічних інтересів самостійних господарюючих суб'єктів.

Процес міжнародної економічної інтеграції має взаємопов'язані мікро- і макрокомпоненти. На мікрорівні вирізняють горизонтальну і вертикальну інтеграцію. Горизонтальна інтеграція виникає за злиттям фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу й отримання при цьому додаткового прибутку. Така інтеграція супроводжується виробництвом за кордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування. Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах. Розрізняють три форми вертикальної інтеграції: інтеграція «вниз» (наприклад, придбання заводу — виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде головне виробництво); виробнича інтеграція «вгору» (наприклад, придбання сталеливарного підприємства заводом, що виробляє металопродукцію); невиробнича інтеграція «вгору», що включає сферу розподілу.

Інтеграційний процес характеризується:

1) Планові зміни структури окремих країн, координацію співпраці держав, узгодженою ув'язкою асортименту продукції у країнах співдружності, а також спільним використанням науково-дослідного потенціалу на основі міжнародного поділу праці. Внаслідок цього прискорюється науково-технічний процес, повніше використовуються сировинні ресурси, підвищується ефективність функціонування національних господарств;

2) Створенням та удосконаленням міжнародної співпраці, що поглиблює міжнародну спеціалізацію та кооперацію виробництва;

3) Активізацією ролі внутрішньої економічної політики у створенні умов для поглиблення ефективності господарських зв'язків з іншими країнами. Це виражається у перебудові економік поєднаних країн, скерованих на реалізацію взаємних і міжнародних норм якостей та стандарту. Інтеграція передбачає не тільки використання тих або інших особливостей галузевої структури виробництва у окремих країнах для взаємовигідного обміну діяльністю, але й цілеспрямовану перебудову структури національних господарств, що забезпечує значно вищий ступінь їхньої взаємодії та розширення можливостей міжнародного поділу праці [5].

Дослідженням проблем інтеграції займалася значна кількість іноземних вчених, результатами яких стала поява окремих течій економічної науки у даній галузі. Більшість шкіл орієнтує свою увагу на розгляді рушійних сил інтеграції, якими залежно від теорії виступають ринкові стихійні сили, ТНК, окремі галузі економіки, урядові дії країн, або взаємозв'язок усіх зазначених компонентів. Ключовим моментом є поділ інтеграції на інституційну складову та «реальну інтеграцію», який визнається більшістю сучасних шкіл у даній галузі [10, с.17-18]. «Реальна інтеграція» означає дійсне збільшення міждержавних торгових потоків, рух капіталу, людей, технологій, послуг і т.п. Вона може відбуватися навіть без складних міжурядових угод, іноді істотно випереджаючи інституційну або формальну інтеграцію між країнами [12, с.161].

Таке тлумачення реальної економічної інтеграції та швидке кількісне зростання міждержавних економічних взаємодій у світовому масштабі призвели до того, що останні десятиліття термін «міжнародна економічна інтеграція» став широко використовуватися як поняття-синонім або заміник терміна «глобалізація» [11, с.4-5]. Деякі дослідники використовують терміни глобалізації та інтеграції як взаємозамінні поняття чи пояснюють глобалізацію через розвиток та розширення процесів економічної інтеграції в світовому господарстві [13, с.190]. В основному такий підхід пов'язаний з тим, що глобалізація розглядається як процес інтеграції в світовому масштабі. В дослідженнях, присвячених економічній інтеграції, розрізняють три її рівні: національний, який відсилає до регіональної інтеграції в рамках національних кордонів; інтернаціональний (міжнародний), на якому реалізується інтеграція різних держав у регіональні блоки, і світової, який характеризує розвиток інтеграції у глобальному масштабі [14, с.1-2]. У результаті, сучасна світова економіка уявляє собою складну мозаїку, що складається з національних держав та наддержавних транснаціональних інституцій – інтернаціоналізованих відтворювальних циклів [6, с.118].

З огляду на сутність інтеграційного процесу й особливості його розвитку в сучасних умовах можна, з одного боку, якісно охарактеризувати стадії (етапи) інтернаціоналізації, а з іншого — визначити її кінцевий результат. Кінцевим результатом інтернаціоналізації є глобальна інтеграція. На стадії початкової інтернаціоналізації національні економіки взаємодіють на основі розвитку традиційних форм міжнародних економічних відносин: міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталу та робочої сили. Ці форми реалізуються відносно автономними національними господарськими суб'єктами. Регулювання міжнародних економічних відносин відбувається переважно на національному рівні, хоча певну роль (насамперед, координуючу) відіграють і міжнародні організації. Проблеми, що постають в економічних взаємовідносинах країн, вирішуються через систему багатосторонніх угод. Дії уряду одних країн стають залежними від поведінки урядів інших країн, а також дій міжнародних організацій [7, с.31], а від так, виникає потреба міждержавної скоординованості дій в різних сферах.

В умовах, коли динамічно розвиваються процеси транснаціоналізації (на основі мікроінтеграції) і створюються торговельні інтеграційні угруповання (зони преференційної та вільної торгівлі, митні союзи), національні економіки вступають у стадію локальної інтернаціоналізації. Відповідно доповнюються і кількісні показники рівня інтернаціоналізації (кількість ТНК, масштаби і результати їх зарубіжної діяльності; ефективність участі у торговельних блоках тощо). Розвиток форм регіональної інтеграції (зона вільної торгівлі > митний союз > спільний ринок > економічний союз) в умовах переважно глобальної орієнтації ТНК формує основу для переходу інтернаціоналізації до «полісистемної» стадії.

В умовах полісистемної інтернаціоналізації переважаючими стають виробництво і розподіл однорідних за типом та якістю товарів і послуг у світовому масштабі, поширюється стандартизація і глобальна раціоналізація виробничо-технічних і маркетингових операцій. Зміцнюють свій вплив транснаціональні корпорації, які за стратегічною орієнтацією і масштабами діяльності переростають у глобальні. Водночас у межах зрілих регіональних інтеграційних угруповань формуються економічні зв'язки з пріоритетом наднаціональних інтересів, що сприяє вирівнюванню основних характеристик міжнародних ринків. Логічним результатом розвитку інтернаціоналізації стає глобальна (світова) економічна інтеграція.

У останні три десятиліття в умовах розгортання інформаційної і телекомунікаційної революції, а також поглиблення коопераційних зв'язків і інтернаціоналізації, що постійно розвивається, в економіці прискорився процес формування всепланетарного співтовариства. Глобалізація світової економіки складний, багатоаспектний процес, що постійно породжує численні наукові дискусії і тому на сьогодні він не має простого і однозначного тлумачення. Глобалізація визначається як процес поступової трансформації світової економіки у єдиний економічний простір на основі уніфікації умов міжнародного економічного співробітництва між країнами [2, с. 83].

Основними наслідками глобалізаційного процесу стає розподіл праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, який носить системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства [9, с. 231].

У результаті розвитку процесів глобалізації суттєво збільшуються обсяги зовнішньої торгівлі, науково-технічного обміну, потоки міграції капіталу та робочої сили, формування загальнопланетарної системи комунікацій і т.п., з іншого – розміри самих суб'єктів

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

економічної діяльності (ТНК, інтеграційних об'єднань). При чому економічна міць окремих суб'єктів призвела до глобальної асиметрії, оскільки їм протистоять не порівняні за можливостями деякі країни і об'єднання [8,с.205-211]. Як наслідок, глобалізація поступово перетворюється з об'єктивного процесу в проект, який реалізує домінуюча в світовому господарстві група країн [4,с.44], а анулювання просторово-часових відстаней зумовлює ризик поляризацію умов життя людини [1,с.19].

Глобалізація економіки – це найвища ступінь розвитку інтернаціоналізації господарської діяльності, що поєднує, по-перше, створення і розвиток транснаціональних корпорацій (ТНК), діяльність яких дозволяє обійти численні бар'єри, по-друге, узгоджені міждержавні заходи щодо формування єдиного ринкового простору. Становлення глобальної економіки, здатною працювати як єдина система й у масштабі всієї планети, характеризується стрімким розвитком процесів транснаціоналізації та регіоналізації, що обумовлені розвитком інтеграційного процесу. Процес міжнародної економічної інтеграції має взаємопов'язані мікро- і макрокомпоненти, які обумовлюють розвиток транснаціоналізації та регіоналізації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / З.Бауман; [переклад з англ. І. Андрущенко; за наук.ред. М. Винницького]. – К.: Вид. дім «Кисво-Могилянська академія», 2008. – 109с.
2. Бестужева С.В. Глобалізація та світова фінансова криза: прогнозована реальність [наукова стаття] / С.В. Бестужева. –Х.: Економічний простір, 2009. – с. 78-84
1. Булатова О.В. Региональна складова глобальних інтеграційних процесів: [Монографія]/ О.В.Булатова. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 386с.
2. Зевин Л. Глобализм и регионализм в контексте экономического роста / Л.Зевин // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – №6. – С.43-53.
3. Интернационализация, транснационализация и глобализация хозяйственной жизни: [электронный ресурс] / Режим доступа к материалу: http://www.nuru.ru/ek/general/034_2.htm
4. Кочетов Э.Г. Геоэкономика (освоение мирового экономического пространства): [учебник]/ – М.: Издательство БЕК, 1999. – 480с.
5. Осадчая И. Постиндустриальная экономика: меняется ли роль государства // Мировое хозяйство и международные отношения. – 2009. - №5. – С.31-42.
6. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции / Дж. Стиглиц; [пер. с англ. Г.Г. Пирогова]. – М.: Национальный общественно-научный фонд, 2003. – 304 с.
7. Фезерстоун М. Глобальні модерності [монографія] / За ред. Майка Фезерстоуна, Скота Леша і Роланда Робертсона. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 400 с.
8. Palmer R. Historical patterns of Globalization. The growth of outward Linkages of Swedish Long-standing Transnational corporations, 1890s–1990s. Almqvist & Wiksell International Stockholm, 2001, 43pp.
9. Isard P. Globalization and the International financial System: what's wrong and What can be done. Cambridge University Press, Cambridge, and New York, 2005. - 256 p.
10. Ginkel Van, H. and Langenhove Van Integrating Africa: Perspectives on Regional Integration and Development / Van Ginkel, H. and Van Langenhove. - L: UNU Press, 2003. – 243p.
11. Nayyar, D. «Globalization and Development: A historical Perspective» in: Building a World Community: Globalization and the Common Good. John Kenneth Galbraith. Royal Danish Ministry of Affairs, June 2000. - 231 p.
12. Robson, P. The Economics of International Integration. First published in 1980. Second published in 1984, London. – 214p.

EVOLUTION OF UKRAINIAN CONSULTING MARKET IN THE CONDITIONS OF GLOBAL TRANSFORMATIONS

Reznikova N., postgraduate student of International Economic Relations and Business Department, Institute of International Relations of National Aviation University (Ukraine)

Резнікова Н.А. Еволюція ринку консалтингу України в умовах глобальних трансформацій.

У статті проведено комплексний аналіз консалтингового ринку крізь призму глобальних трансформацій економіки. Представлені результати дослідження генези та особливостей еволюції національного ринку консалтингу в Україні. Уточнено періодизацію становлення ринку. Деталізовано формування ринкової інфраструктури консалтингу. Здійснено дослідження факторів попиту на консалтингові послуги у період зародження та на сучасному етапі розвитку ринку. Запропоновано модель ринку, що пояснює відповідність комунікацій суб'єктів ринку і визначає їх класифікацію. Проведено факторний та структурний ринковий аналіз за галузевою та видовою структурою. Виокремлено провідні сегменти ринку, окреслено проблемні області розвитку національного ринку в умовах глобальних трансформацій. Запропоновано основні вектори розвитку ринку консалтингу України.

Ключові слова: ринок консалтингу, генеза, трансформація, структура, фактор.

Reznikova N.A. Эволюция рынка консалтинга Украины в условиях глобальных трансформаций.

В статье проведен комплексный анализ развития консалтингового рынка через призму глобальных трансформаций экономики. Представлены результаты исследования генезиса и особенностей эволюции национального рынка консалтинга в Украине. Уточнено периодизацию становления рынка консалтинга. Детализировано формирования рыночной инфраструктуры консалтинга. Проведено исследование факторов спроса на консалтинговые услуги в период зарождения рынка и на современном этапе развития. Предложена современная модель рынка консалтинга, которая объясняет соответствие коммуникаций субъектов, уточнено их классификацию. Проведен факторный и структурный рыночный анализ отраслевой и видовой структуры. Выделены ведущие сегменты рынка, определены проблемные области развития национального рынка в условиях глобальных трансформаций. Предложены основные векторы развития рынка консалтинга Украины.

Ключевые слова: рынок консалтинга, генезис, трансформация, структура, фактор.

Reznikova N. The evolution of Ukrainian consulting market in the conditions of global transformations.

In this article there are shown the complex analysis on evolution of the features of the Ukrainian national consulting market through the prism of global economy transformation. There are presented the results on research of genesis and the national peculiarities of evolution of the Ukrainian consulting market. There is specified the periodization of consulting market development. There is detailed the formation of infrastructure consulting market. It was shown the results on the demand for consulting services during the birth of the market and at the present stage of development. In this article it is created the contemporary model of the consulting market which explains the conformity of communication subjects and clarifies their classification. It was made factorial and structural market analysis of industry and specific structure. There were highlighted the leading market segments and there were defined problem areas of development of the national market in the context of global transformations. There were proposed the basic vectors of the consulting market of Ukraine.

Key words: consulting market, genesis, transformation, structure factor.

Statement of the problem. The current phase of global transformation causes the growth of the economy in the country's competitive